

ималъ своето постоянно мѣстожителство. Отпущанитѣ суми били предназначени най-вече за извършване литургии въ поменъ на завещателя,¹⁾ или поѣжкога за поправка или разхубавяване на църковната зграда.

Бързия успѣхъ на дубровчанитѣ въ Турция се дължалъ на добрата организация, която имала всѣка една колония въ своята търговия. Цѣлата колония действувала задружно въ стопанскитѣ предприятия по начинъ да не се конкуриратъ търговцитѣ взаимно, като се спестятъ колкото се може разносцитѣ за посрѣдници, за превозни срѣдства и за куриеритѣ. Износътъ на разни сурови произведения отъ българскитѣ земи ставалъ много често едновременно отъ всички членове на колонията. Ние дори имаме сведения за съвмѣстно действие на нѣколко колонии заедно, за да се постигнатъ по-добри резултати. Отъ 1629 г. сж запазени едни смѣтки за общъ износъ на кожи — биволски и волски отъ българскитѣ земи, извършванъ отъ търговци отъ София и Провадия, изпращани общо чрезъ единъ общъ на всички посрѣдникъ²⁾. Само по такъвъ начинъ тѣ сж успѣвали да извлѣкатъ най-голѣма полза отъ даванитѣ имъ отъ турцитѣ привилегии, а сжщевременно сж успѣвали да конкуриратъ еврейскитѣ търговци, които сжщо сж действували задружно. Затова въ Дубровникъ винаги следѣли, щото тѣхнитѣ поданици да действуватъ единно и да не си прѣчатъ едни на други като използватъ общо даденитѣ имъ привилегии. Отъ 1619 г. е запазено едно нареждане на републиката, въ което се прави упрѣкъ на единъ дубровчанинъ въ гр. София, който при износа на вълна искалъ самъ лично да използва голѣмитѣ изгоди отъ привилегированата търговия, която турцитѣ гарантирали на дубровчанитѣ. Затова тѣ го заставили за въ бждеще да действува общо съ всички, понеже привилегиитѣ били дадени за цѣлата нация³⁾. Този начинъ на действие дубровчанитѣ запазили до последнитѣ години на тѣхното сжществуване въ земитѣ на обширната турска империя⁴⁾. На това обстоятелство се дължи забележителния фактъ, щото не повече отъ 100—150 дубровчански търговски кжщи успѣха да ангажиратъ почти цѣлия националенъ износъ на империята въ продължение на повече отъ 200 години.

За да направятъ своята търговия по-износна, дубровчанитѣ отъ една колония си служили съ преносвачитѣ и куриеритѣ на други колонии. За това ние срещаме имената на едни и сжщи кираджии да обслужватъ нѣколко търговски кжщи, та дори и нѣколко колонии. Сжщото било и съ другитѣ посрѣдници—комисионери. Специално въ

¹⁾ Въ сжщото завѣщание търговеца е оставилъ „ozzu frà Filippu capellanu od Provadie aspri tissuchiù da molli Gospodina Boga sa duseu“ . . . п. т. ф. 8.

²⁾ Conto di taleri 2689½ che taleri 1500 consegnatimi dall Illmo SS^{ri} Amb.^{ri} a C(onstantinopo)li et taleri 1189½ dalli SS^{ri} mercanti di Soffia et Provato, Adi 13 Sett^e 1629 in Soffia. . . , fasc. 36 № 1782.

³⁾ „ . . . non ci contentiamo, che i privilegij si vadano impetrando per nessuna in particolare, ma generalmente per tutta la natione . . . “ Lett. e com. t. 43 f. 168 (23. VII, 1619).

⁴⁾ Дори по-късно, презъ 1699 г., когато почти не бѣха останали дубровчани въ българскитѣ градове, дубровнишкия посланикъ въ Цариградъ препорѣчва възобновяването на тѣхнитѣ колонии въ София, Бѣлградъ, Провадия и Прищина, като на всѣкъде обаче се действува задружно и подъ ржководството на специаленъ управителъ на тѣзи търговски кжщи. „Memoria per li nostri Ecc^{mi} SS^{ri} di Ragusa per intavolare il comercio con il sttato ottomano et la scala di Ragusi et in altri paesi et scale per la Turchia e segue“. fasc. 37 № 1784.